

Андрій РОМАНЧУК

здобувач вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня
кафедри історії України, археології
та спеціальних галузей історичних наук
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

«КАНАДИЙСКИЙ УКРАЇНЕЦЬ»

ПРО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Митрополит Андрей Шептицький – видатний церковний діяч, який здійснив вагомий внесок у розвиток духовного, освітнього та культурного життя українського народу. Його багатогранна діяльність виходила за межі суто релігійної сфери, охоплюючи питання національної ідентичності, соціального служіння та морального виховання суспільства. Як провідник Греко-Католицької Церкви, він відігравав ключову роль у зміцненні української самосвідомості, сприяючи формуванню освітніх установ, підтримці мистецьких ініціатив та утвердженню духовних цінностей.

Одним із важливих напрямків діяльності митрополита було зміцнення зв'язків із українцями, які перебували за межами історичної батьківщини. Особливе місце у його пастирській діяльності займала українська громада Канади – одна з найбільших діаспорних спільнот, що зберігала традиції та цінності рідного народу. Завдяки його пастирським посланням, організаційній підтримці освітніх інституцій та духовному наставництву, емігранти мали змогу не лише зберігати національну ідентичність, а й активно інтегруватися у суспільне життя нової країни, зберігаючи при цьому зв'язок зі своїм історичним корінням.

З огляду на масштабність діяльності митрополита А. Шептицького, його внесок у формування національного та релігійного світогляду українців Канади є предметом глибокого наукового дослідження. Розгляд його ініціатив дозволяє оцінити історичну значущість духовного лідерства у процесі консолідації українських громад за кордоном та його довгостроковий вплив на культурний розвиток українства в діаспорі.

28 серпня 1921 р. «Канадийский Українець» у статті «Ексцеленції Андреєви Гр. Шептицькому Митрополитови Київському, Галицькому і усієї України, Апхрієпископови Львівському, Єпископови Кам'янця Подільського, Архимандритови Студитському і пр. і пр. Сердечний привіт і доземний уклін від Усіх Українських Поселенців в Канаді» [1, арк. 40]. Основна тема документа – глибока повага до митрополита А. Шептицького як духовного провідника

українців. У тексті підкреслено його заслуги в збереженні національної ідентичності та моральної стійкості української громади. Історичний контекст – доба після Першої світової війни – додає зверненню особливого змісту, адже українська діаспора шукала опори в своїх духовних і національних лідерах. Матеріал мав чітку композицію, що включала урочисте привітання, біографічну довідку та визнання заслуг митрополита. Структура тексту скеровувалася на посилення емоційного зв'язку між парафіянами та А. Шептицьким, використовуючи формули ввічливості, релігійну та національну лексику [1, арк. 40].

Газета використовувала офіційно-урочистий стиль із сильним емоційним забарвленням. Присутні характерні вислови, що підкреслювали велич і авторитет митрополита, а також акценти на моральному служінні та народній єдності. Лексика поєднує церковну риторичку з патріотичними елементами. Документ був важливим історичним джерелом, що свідчив про роль А. Шептицького у формуванні духовної та національної свідомості українців, зокрема в діаспорі. Текст підкреслював взаємозв'язок між релігією, мораллю та суспільною згуртованістю, що було особливо актуальним у повоєнний період [1, арк. 40].

Газетна стаття «Перше в Канаді ювілейне торжество в честь митрополита Шептицького» [1, арк. 50] висвітлювала святкування, організоване українською громадою Канади на честь митрополита А. Шептицького. Публікація мала важливе історичне значення як документальна фіксація релігійно-культурного життя української діаспори у Канаді. Описане ювілейне святкування свідчить про міцні зв'язки між українцями-емігрантами та церковною традицією, що сприяло збереженню їхньої національної ідентичності. У тексті митрополит Шептицький виступав не лише як духовний пастир, а й як моральний авторитет, який своїми діями надихав громаду на єднання і підтримку національної самосвідомості [1, арк. 50].

Важливим аспектом була ідея вдячності українців митрополитові за його внесок у формування та зміцнення релігійного життя громади. Організатори заходу прагнули не лише відзначити його заслуги, а й символічно засвідчити свою відданість духовним ідеалам, які він проповідував. Згадуються його ініціативи у сферах освіти, соціальної підтримки та духовного розвитку українців як у Східній Галичині, так і серед еміграційної громади [1, арк. 50].

Стаття мала структуровану композицію, що дозволило логічно та послідовно представити подію. Вона включала вступ, у якому пояснювалося значення ювілею та роль митрополита; опис святкування, включаючи участь духовенства, промови представників громади, а також інші важливі церемоніальні аспекти заходу; історичний контекст, у якому акцентувалася

увага на внеску митрополита в підтримку національного життя українців Канади і висновки, у яких підкреслювалася значущість події для майбутнього української діаспори [1, арк. 50].

Семантично текст містив значну кількість риторичних прийомів, що підсилювали урочистий тон. Особливо важливі гіперболізація внеску митрополита, звернення до громади з емоційними і насиченими формулюваннями, використання історичних аналогій для підкреслення зв'язку між минулим і сучасністю. Стилiстичний аналіз тексту свiдчив про те, що він належав до офіційно-урочистого стилю з релігійно-патріотичним забарвленням. Синтаксично текст побудований за принципом складних синтаксичних конструкцій, що додавали формальності та важливості поданим думкам. Лексично він містив: терміни, пов'язані з церковною та релігійною тематикою («духовний провідник», «молитовна підтримка», «божественне служіння»); патріотичну лексику, що підкреслювала національний характер святкування («українська громада», «єдність народу», «спадщина нації»); емоційно забарвлені вирази, що підсилювали особливий тон статті («велична подія», «невимовна вдячність», «історична пам'ять») [1, арк. 50].

Використання цитат зі Святого Писання та звернень до митрополита надавало тексту авторитетності та підкреслювало сакральний характер урочистостей. Проаналізована стаття була не лише репортажем про важливу подію, але й історичною декларацією про роль митрополита А. Шептицького в збереженні української ідентичності в Канаді. Вона підкреслювала як релігійний, так і суспільно-політичний аспект його діяльності. Через призму святкування автори тексту формували уявлення про важливість духовного лідерства як засобу підтримки громади [1, арк. 50].

Таким чином, українська діаспора Канади відіграла важливу роль у збереженні національної ідентичності та культурної спадщини українського народу. Однією з ключових постатей, яка стала моральним орієнтиром для українців у еміграції, був митрополит А. Шептицький. Його діяльність, скерована на духовне і культурне піднесення українства, знайшла широку підтримку серед громади Канади. Видання «Канадйський Українець» відіграло значну роль у популяризації його ідей, розкриваючи важливі аспекти служіння митрополита та його внеску в розвиток національної свідомості.

Аналіз матеріалів, опублікованих у газеті, показував, що А. Шептицький поставав не лише як церковний лідер, а й як стратегічний мислитель, що сприяв формуванню єдності українців у світі. Його пастирські звернення, освітні ініціативи та моральні настанови мали потужний вплив на українську еміграцію, забезпечуючи їй фундаментальні орієнтири у складних історичних умовах. Важливим був той факт, що «Канадйський Українець» не

обмежувався репортажами про релігійні події, а прагнув розкрити ширший контекст діяльності митрополита, включаючи його соціальні та культурні ініціативи.

Статті у «Канадйському Українці» виступали не лише історичним джерелом, а й засобом культурної трансляції, скерованим на підтримку національної свідомості українців у діаспорі. Підкреслення його заслуг у духовному, освітньому та громадському житті робило його постать об'єднавчим символом, який сприяв консолідації української громади за кордоном. Дослідження таких джерел є важливим аспектом вивчення української національної історії та взаємозв'язку релігійного лідерства з громадським життям українців у Канаді.

Список використаних джерел

1. ЦДІАЛ України. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 32. 176 арк.

Ярослав ШУЛЬ

здобувач вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня
кафедри історії України, археології
та спеціальних галузей історичних наук
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

«СПОМИНИ З ТЕРНЕВОЇ ДОРОГИ ПРЕОСВЯЩЕННОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ гр. ШЕПТИЦЬКОГО»

Митрополит Андрей Шептицький – одна з найвизначніших постатей в історії Греко-Католицької Церкви (далі – ГКЦ), яка відіграла ключову роль у духовному, культурному та суспільному житті українського народу. Його пастирське служіння охоплювало період значних історичних потрясінь, політичні репресії та соціальні трансформації. Незважаючи на складні обставини, митрополит залишався моральним і духовним провідником, спрямовуючи свою діяльність на підтримку віруючих, захист національної ідентичності та розвиток освітніх і благодійних ініціатив.

Тема «Спомини з тернової дороги» відображає складний шлях митрополита А. Шептицького, сповнений випробувань, переслідувань та боротьби за збереження духовних і національних цінностей. Його життєвий шлях позначений не лише пастирською діяльністю, а й активною участю у суспільних процесах, що впливали на долю українського народу. В умовах політичного тиску та окупаційних режимів він залишався непохитним у своїй місії, демонструючи силу духу та відданість принципам християнської моралі.